

Locuinta Redactorului

si

Cancellaria Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [Ló-
vésztosa], Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la coresponden-
tintii regulari ai „Federatiunii”.
Articolii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial si economic.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 5 fl. v.
Pre siese lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Roman'a :

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 or. de linia, si 30 or. taos'a tim-
brale pentru fiecare-care publica-
tiune separat. In loculu deschis
20 or. de linia.
Unu esemplarin costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diuariulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre patrariulu IL aprilie—Iunie 1872.

DD. abonati, alu caroru abonamentu espira
cu finea lunei curinte, marte, se binevoiesca a-si
reinnoi abonamentele catu mai curundu, pentru
ca respectivii DD. abonati se pota fi feriti de ir-
regularitati in primirea diuariului, era Adminis-
tratiunea si Expeditur'a de complicatiuni, cari
provinu d'in intardiatele insinuari la abonamentu.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu cele
d'in fruntea diuariului.

Redactiunea.

Pest'a, 28. mart. 1872.
9. apr.

Dinariile officiose annuncia scirea positiva ca
sessiunea actuala a Camerei ung. se va inchia de-
finitivu, Marti-a viitoria, adica in 16 Aprilie, c.
prin cuventu de tron. Desbaterile se voru termi-
na in septeman'a acesta, sambeta, — era luni ce
vine se voru regula affacerile casnice alle Camerei
(Socotelele, etc.) si Presedintele Camerei va rosti
cuventulu de despartire. Se crede ca ministrulu
presedinte Lonyai inca va adresa cate-va cuvinte
de despartire catre deputati. Astfelu tote incercar-
ile de a se medioclu unu compromissu, au re-
masu fara de resultatu, era intrevenirea lui Deacu
pentru a se vota cellu pucinu unele legi de ur-
gentia, nu au urmatu, de unde putemu deduce ca
vanitatea si incapetuarea majoritatii au fostu mai
mari decat auctoritatea capulu partitei. De alt-
mintea acesta s'a potutu prevedea, ca majoritatea
camerei va suferi, neci chiaru de la Deacu, a fi
desmintita intru purcederea sa prin carea s'au
credintu solidaria cu tote faptele ministeriului, pre
care n'au potutu se-lu desmintia fara a se des-
minti si pre sine in sa-si. Fiesce ca a reveni a
supra resolutiunii ministeriali si a supra propriei
decisiuni, de si ar' fi fostu unu mare actu de
abnegatiune si salutaru pentru tiera, nu ar' fi
fostu inse onorificu pentru majoritatea dom-
nitoria, apoi in asemene casuri de conflicte par-
titele domnitorie credu ca onorea, ba si chiaru
vanitatile partitei, sunt d'a se preferi saluti
patriei. Disciplin'a este severa si asta data ea
fu padita cu scumpetate. Opiniunea publica a tier-
rei va judeca. Daca acesta la alegerile viitorie se
va enuncia era totu in favorea majoritatii actuala,
atunci noi nu vomu lua in consideratiune neci
amagiri, neci coruptiune, neci pressiune officiale,
ci vomu dice ca tierra aprobandu purcederea mi-
nisteriului si a partitei salle, aproba totodata si
insa-si voiesce regressulu si restringerea libertati-
loru salle: atunci vomu fi siliti a constata cu do-
rere, ca poporulu nu scie inca pretiul uniculu
dreptu ce l'are. Vomu plange sortea poporului,
dara vomu fi siliti a recunose ca volenti non fit
injuria. Cultur'a poporului atatu de negrita la
noi, face possibili alegeri de deputati inimi-
ci drepturilor alegatoriloru insi si. Imbuibare de un'a
seau doue dille in mancari si bentura, apoi cati-
va arginti de ai lui Iud'a, sunt de ajunsu ca po-
porulu, chiaru si cellu magiaru, carele se tiene
mai innaintatu, se-si uite in bet'a sa de interes-
sele, de drepturile salle si in locu d'a le increde
amiciloru poporului, filoru essati d'in sinulu seu,
le increde chiaru inimiciloru sei seculari, apoi
se vaiera ca sarcinele sunt grele, nevoile legiune,
si ca nu se face nemica intru interessulu seu, ci
numai a domniloru si a domnei. E bine! legile
se facu in ru interessulu celloru ce le facu si
precatu timpu poporulu preste totu nu va tramite
omei d'ai sei in camera, totu asi se voru face, era
poporulu romanu in specie, pre catu timpu va alege
deputati, de si romani de nascere, inse cari tienu

cu apesatorii sei seculari, seau va alege chiaru
neromani, se nu ascepte ca sortea lui se se im-
bunetatesca, neci ca interesele salle nationali se fia
mai respectate decum sunt. Preutimea si invetia-
torii sunt chiamati in prima linia a luminata in asta
privintia poporulu. Se invetie ca pentru folose
momentane si de nemica, nu-si vendia interes-
sele salle celle vitali; se alega bine pre barbati
caroru li da ce are mai scumpu: increderea, si
prin acesta dreptulu de a vorbi si a lucra pen-
tru imbunetate sortii salle; se nu ascepte ca
sortea se i-se usiore die indata, ei se perseveredie
cu constantia si se urmedie a alege deputati pre
cei ce au doveditu in fapta, ca lu iubescu, ca i
dore de poporu, cari in lupta loru n'au alergatu
dupa folose materiale, neci dupa multumirea in-
teresseloru personali, ci despretiundu favorea, ne-
pasandu-li de disgrati'a si persecutiunile stapani-
loru, au luptatu cu credintia pentru drepturile
poporului si pentru libertatea nationala. — Candu
tote cecurule electorali romane s'ar inspirat de
acelle-si sentieminte de libertate si nationalitate,
candu tota intieligintia rom. ar' sta la innalti-
mea missiunii salle, atunci antaiu nu 22, ci aprobe
40 deputati romani s'ar potea alege d'in Ungaria,
apoi nu pre jumetate ci toti de unu cugetu si
sentimentu, cari, purcediundu solidari in camera,
ar' apesa tare in cumpen'a voturiloru a supra
cestiuniloru vitali si in cumpen'a politicea a supra
sistemului de urmatu. Atunci... atunci vomu
numera si vomu fi considerati. Ddieu se ajute!
si se ni de toturoru mintea romanului cea de
pre urma.

Cabinetulu d'in Berolinu e strimtoratu de
catu-va tempu d'in tote partile d'a lua pusetiune
in cestiunea orientala. Se scie, ca la tempulu seu
principale Bismarcku s'a purcauatiu contra atitu-
dinei Prussiei observata cu ocaziunea resbelului
d'in Crimea; dreptu-ace'a nu se pote presupune,
ca in casulu unoru crise eventuale in Orientu
imperiuulu germanu va imita rolulu Prussiei d'in
deceniulu expirat. Cu tote acestea inse pana
acum'a au suferitu naufragiu tote incercarile po-
teriloru interessate d'a indupleca guvernulu nem-
tiescu spre unu rolu pronunsiatu in acesta ces-
tiune importanta. Nu vomu a cerca, daca visit'a
anunciata a reginei Victori'a in Berolinu sta in
legatura cu incercarile amintite, dar' trebuie se
insemnamu, ca in momentulu, candu Russi'a si
Angli'a se nesuescu d'in tote poterile spre a cas-
ciga alliati'a Germaniei, imperatorele Vilhelmu
renunciata la caletor'a sa la Petropole, si fam'a
vre se scia, ca tiarulu Russiei va trece prin Ber-
olinu, fara a se sustiene aici neci catu e mai pu-
cintu, era visit'a reginei Angliei la curtea de Ber-
olinu va deveni fapta.

Neutralizarea Danemarcei formeza un'culu
obiectulu de discutiune in Copenhaga, dar' pare ca
ea nu intimpina multa spriginire d'in partea pu-
blicului, de-ora-ce acestu-a prin esperintiele de
mai inainte si a perdutu mai tota increderea in
respectarea si sustinerea conventiuniloru. Ba se
pare ca neci chiaru guvernulu nu e aplicatu a da
audiu acestui proiectu, pana candu nu va ave do-
cuminte, ca cabinetulu d'in Berolinu voiesce intru
adeveru a esecuta articulu cinci alu conventiunii
d'in Prag'a.

Dupa scirile d'in Madridu, sosite in Parisu,
acolo esiste mare temere despre erumperea unui
resbelu civilu in Spania. Se dice, ca regele Ama-
deu e gat'a a se pune in fruntea trupelor, cari
i-au mai remasu credintiose. Partia contraria mi-
litaria favorizeza pre fiulu ex-reginei Isabella. In
fine se dice, ca guvernulu parlamentariu a deve-
nitu imposibilu pre unu tempu ore-care; de unde
se vede, ca nefericit'a Ispania se afla degia in
vertegiulu anarcei.

Camerei reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 6. aprilie, 1872.

Presedintele Somssich deschide siedintia la 10
ore a. m. D'entre ministrii sunt de tacia: Bittó, Pauler si
Lonyay.

Dupa verificarea processului verbalu d'in siedintia tre-
cuta, deputatii Aless. Mednyánszky, Aless. Csánády, Béla
Szende, Petru Gaál si Adamu Lázár presenta petitiuni, cari
se trecu la comisiunea petitiunaria.

Colomanu Tisza propune, ca, neavendu legelatiunea
tempu testulu, guvernulu se dispuna, pre responsabilitatea sa,
tote cele necesarie spre ajutorarea nefericitoru locitori
d'in Ungaria inferio-re innundati prin apa. — Propunerea
se va tipari si distribui intre deputati.

Michaiu Tancsics interpelleza pre ministrulu de
instruatiune, daca e apreatu a se ingrigi, ca unic'a biblio-
teca publica a tierrei, a universitatii, se fia inavuita si cu
productele lretaturii mai noue, cari sunt forte cercate, inse
nu se afla?

Ministrulu de cultu si instruatiune raspunde, ca dota-
tiunea bibliotecei asi este de mica, incatu de abi se potu
procura cele mai insemnate produse literarie ale lumei.
Afara de ace'a tipografi si librarii, in sensulu legiloru d'in
1848, nu mai sunt obligati a da cate unu esemplariu bi-
blioceei d'in cartile lor; asi dara nu ramane altu ce,
decatu a si-le procura cu bani, si acesta se face pre catu
se pote. Oratorele va provoca inse pre librarii si tipografii
patrioti inca odata pre calea juridictiunii, pre cum a mai
facutu-o, ca se-si tiene de detorintia, nu legala, ci morale,
a tramite bibliotecei cate unu esemplariu d'in editiunile lor.

Interpellantele e multumitu cu responsulu ministrului,
ar' fi doritu inse, ca ministrulu se promita, ca va presenta
unu proiectu de lege, care se ordone donarea cate unui
esemplariu. — Camer'a i'e actu despre responsulu ministru-
lui si trece la ordinea dillei: desbaterile asupra differiteloru
petitiuni, cuprinse in consemnatiunea 60. Propunerea comi-
siunei petitiunarie, ca petitiunea industriariloru unguiesci se
se tiparesca, se primesce; totu asi se primescu propunerile
comisiunei in privintia mai multoru petitiuni, intre cari
e si a orasiulu Zelau, ca se i se erte una detoria de 500 fl.

Dupa acceptarea in comisiune a dillei, ministrulu prez-
siedinte Lonyay vorbesce la propunerea lui Tisza. Acestu-a
reflecteaza, ca propunerea sa nefindu pusa asta-di la ordi-
nea dillei, nu se pote desbata, si ca observarile sale la
cuvintele ministrului-presedinte si-le va face atunci.

Urmeza apoi desbaterile speciale asupra intrulectiunei
legei electorale.

Vincentiu Babesi u si-continua discursulu de eri,
desfasiurandu pre largu si enumerandu referintiele si starea
romaniloru, asi incatu presedintele lu-provoaca se se tiene
de obiectu.

In fine dechiera, ca doresce suffragiuulu universalu si
primesce propunerea lui Madarasz. — Aless. Gubody in
principiu partinesce votulu universalu, intre impregiarile
de facia inse doresce numai sustinerea legiloru d'in 1848.
— Ienu Rakoczy voteza pentru propunerea lui Mada-
rasz; si cu acestea siedintia se redica la 2 ore d. m.

Siedintia de la 7. aprilie, 1872.

Presedintele P. Somssich deschide siedintia la 10 ore
a. m. Dupa verificarea processului verbalu alu siedintiei trecute,
presedintele annuncia camerei, ca deputatul Ladislau Buteanu
si-a depusu mandatulu. — Deputatii Aless. Csánády, Edmundu
Kállay, Acatiu Kállay, Ionu Döry, Aless. Almády, Michaiu
Tancsics, Ionu Vidats, Ios. Madarasz, Franciscu Házmán si
Aless. Mocioni presenta petitiuni, cari se trecu la co-
misiunea petitiunaria.

Demetriu Bonciu adreseza guvernului doue inter-
pellatiuni. Prin un'a intreba pre ministrulu de instruatiune,
ca cu referintia la interesele educatiunei poporului conside-
ra dsa de compatibile ca debitulu postale de care se bucura
officialii scoleloru neconfessionale in corespondentiele lor
cu inspectoratele mai inalte scolare, se se detraga scoleloru
confessionale, a caroru existenta chiaru asi este concessa
prin lege ca si a celoru neconfessionale? si are ministrulu
intentiunea a esoperá la ministrulu de comunicatiune, ca
pana la regularea definitiva pre calea legelatiunei a portulu
postalu, si scolele confessionale se se bucura de-o-cam-data
de acea libertate a portulu postalu?

Prin cealalta interpellantele intreba pre ministrulu de
comunicatiune, daca are intentiunea a dispune catu de cu-
curundu regularea portulu postale pre cale legelatorie si,
pana se intempla acesta, a da si scoleloru confessionale
aceia libertate a portulu postale, care o au si cele necon-
fessionale?

Orbanu Sipos interpelleza pre ministrulu-presedinte,
daca are intentiunea a dispune ca, dupa ce delegatiunile

au votat spsele pentru reitorcerea in patria a trupeloru Ungariei, regimentulu ungrescu alu 12. de usari „Haller“ sè reintorne câtu de curundu in patria si cá individii, ce se voru assentá in estu annu pentru acestu regimentu, sè nu fia siliti a caletori in una tiera, ce nu se tiene de coron'a Ungariei.

Etelu M a t o l a y interpelleza pre ministrulu de justitia, dca e aplecatu a stramutá pre cale legislatoria tass'a de 20 cr. ce se solvesce pentru immanuarea sentintieloru si a altoru acte judecatoresci ?

Interpellatiunile se voru comunicá ministriloru concerninti.

Ignatiu H e l f y presinta urmatoriulu proiectu de resolutiune : Camera, intrerumpendu ordinea diliei, d'in caus'a scurtimei tempului, de mane, 9. aprilie, incolo sè incepa desbaterca a supr'a urmatoriiloru obiecte : 1. Cestiunea nifericitoru locuitori d'in Ungari'a inferiora, inundati p' apa ; 2. edificarea cãiloru ferrate d'in acele locuri ; 3. proiectulu de lege despre colonisti ; 4. infiintierea universitatii d'in Clusiu si cestiunea academiei-ludovicane si 5. proiectulu de lege despre celalte cãli ferrate proiectate.

Daca nu se va primí acestu proiectu, oratorele se roga cá camera sè primesca altulu, dupa care in tota diu'a sè se tiena si una a trei-a siediint'a de la 8—10 ore ser'a, in care ar' fi sè se pertracteze susu amintitele obiecte.

Franciscu P u l s z k y propune, cá adi si mane d. m. sè nu se tiena siediint'e, pentru cá comisiunile financiaria si pentru cãile ferrate sè pota deliberá obiectele, ce li sunt date spre pertractare. Camera primesce, acèsta propunere. — Proiectulu lui H e l f y se va tiparí si distribui intre deputati.

Dupa aceste camera trece la ordinea diliei : desbaterca speciala asupr'a proiectulu de lege electorale.

Stefanu P a t a y polemizeza contr'a ministrului-presiedinte si voteza pentru propunerea lui Madarász.

Aloisiu D e g r é partinesce propunerea lui Csernatony. Alber N é m e t h si Daniel I r á n y i se alatura câtra propunerea lui Madarász.

Vice-presiedintele secundariu Stefanu B a n ó ocupa presidiulu. — Aless. C s a n á d y continua desbaterca ; d'in discursulu acestui-a se escã una polemia contr'a presidiulu si unu tumultu care tienù pâna la 2 ore d. m., candu apoi se redicã siediint'a.

Discursulu

ablegatului nationale Dr. Aless. M o c i o n i, restituiu Camera repr. a Dietei ung. in 27 martia. c. cu ocaziunea desbatercu speciala asupr'a proiectulu de lege electorale.

On. Camera ! In privint'a cestiunii de sub discussiune am avutu degiã onore la desbaterca generale a-mi desvoltá mai pre largu opiniunile mele, si asié nevoindu a mai obosiã atentiunea onoratei Camere cu repetitiuni, la acèsta ocaziune scopulu si tendint'a mea va fi numai, cá sè facu câte-va observatiuni la cele ce s'au diu in acèsta disputa lunga contr'a votulu universale.

Inainte de tote trebe sè constatediu, cá toti acei domni deputati cari au atacatu cu tota resolutiunea propunerea presintata de dlu condeputatu Madarász, mai fara neci o exceptiune, diferint'a esistinte intre opiniunile nostre nu au aretatu-o cá o cestiune de principiu ci numai cá o simpla cestiune de timpu. Toti mai fara neci o exceptiune au facutu variatiuni mai multu sèu mai pucinu norocose a supr'a acelei-a-si teme, carea pre scurtu se cuprinde d'in acestea : si dupa a loru recunoscare, votulu universale e acelu scopu, acelu idealu, câtra care fie care statu debue sè nesuiesca candu se ocupa cu statorirea unei legi electorali. Cu tote inse domni'a loru nu sciú sè impace punerea lui in lucrare cu scopulu statulu, cu interesulu statulu, pâna candu nu se va ajunge unu gradu convenita de cultura, pâna candu contrastele diferiteloru interese ce existu in societate, dca si nu se voru sterpi de totu, dar' celu pucinu se voru mai domoli.

Un'a debue sè recunoscemu in acestu modu de argumentatiune, cá e forte — c o m o d u ; inse de aceea, dupa a mea opiniune, totu nu pote avé vre-o ponderositate. — Dca vomu luá in drepta consideratiune, onor. Camera, cá gradulu recerutu de cultura, scopulu si interesulu statulu, contrastulu essageratu sèu ne-essageratu alu diferintieloru de interese, tote sunt nisce concepte atãtu de vage, in câtu pâna acuma neci sciint'a, neci viét'a practica n'a fostu in stare sè constate adeveratulu loru cuprinsu, care sè fia preste totu recunoscutu ; — dca vomu luá in consideratiune, cá aceste concepte sunt nisce expressiuni de intiesuri atãtu de varie, incãtu prin ele fie-care pote sè intielega aceea ce voiesce elu, — despre ce ne-amu potutu convinge d'in detulu sub decurgerea discussiunei de presinte, candu unu deputatu a diu, cá poporulu inca nu e destulu de maturu pentru introducerea votulu universale, altulu era s'a esprimatu, cá anulu 1848 e acelu puntu alu timpulu, in care poporulu a demonstratu, cá degiã a intratu in etatea de maturitate, — ba unu alu treilea si-a luat claru ostentã, de a calculá cá — de-mi aducu bine a minte — preste 15 ani poporulu nostru va intrá in etatea de barbatia ; — mai departe, on. Camera, dca vomu luá in consideratiune, cá

aceea analogia ce aici de repetite ori s'a adusu inainte, si dupa care legelatiunea statulu precum are dreptulu ea facia cu idividualitate singuratic, necum atuncia sè li dèe dreptulu de sinetate, adeca de a dispune de sine, candu au intratu in etatea majorena, — totu asié ar' avé acelu a-si dreptu si facia cu natiunea intréga, — dca, d'icu, vomu luá in consideratiune, cá acèsta analogia pote fi o frumosa asemenare, inse n'are neci o base scientifica ; — dca vomu luá in consideratiune, cá cu ajutorulu acestoru argumentatiuni, cuprinse numai in generalitatã, se pote atacá nu numai votulu universale, ci ori-care garantia a libertatei, ba in sa-si constitutiunea pote fi atacata, si cá amicii absolutismului totu cu atãt'a dreptu si cu accea-si logica o au si atacu-o nu o data : atunci respectivii domni deputati credu cá nu-mi voru poté imputá cá esageredi, candu i rogu, sè recunoscã, cum-cã unele asemene argumentatiuni ce se tienupururia numai in generalitatã, nu sunt altu ce-va, de câtu nisce vorbe gole.

E forte posibilu, cá d'in punctulu de vedere ce ocupa respectivii domni, dora numai o asemenea argumentatiune e cu potintia ; perm'ã si accea, cá o argumentatiune cá si acèst'a pote face o buna impressiune asupr'a acelor-a, cari sunt totu de accea-si opiniune ; dar' de alta parte credu cá si respectivii pre onorabili dd. deputati voru recunoscã, cá asupr'a nostra, cari suntemu de alta opiniune, argumentatiunile acelea nu potu avé unu effectu convingutoriu. Pentru mine astfelu de argumentatiuni totu-de-un'a demustra d'intre doue lucruri unulu, adeca : sèu demustra accea, cá respectivulu, carele si-iè refugiu la asemenea argumentatiuni, nu dispune de vre-unu adeveratu, valorosu motivu, prin care ar' poté sè atace votulu universale cu succesu, si asié scopulu si tendint'a acestoru-a este cá sè si ascunda lips'a de arguminte, — sèu demustra atari argumentatiuni accea, cá respectivii domni deputati afla de mai consultu, a-si retacã adeveratulu motivu, pentru carele se opunu votulu universale. Inse chiaru d'in acestu considerante, onor. Camera, eu credu cá nu comitu vre-o eroare, candu d'icu cá, unele argumentatiuni cá acestea, nici cu ocaziunea desbateriloru de facia, nu potu avé câtu-si de pucina ponderositate.

Am auditu pre unii d'icundu, cá : p o p o r u l u n u d o r e s c e v o t u l u u n i v e r s a l e . Eu, onor. Camera, credu cá totu cu atãt'a dreptu asié poté d'ice, cá : p o p o r u l u n u d o r e s c e l i b e r t a t e a d e p r e s s a , p o p o r u l u n u d o r e s c e r e s p u n s a b i l t a t e a m i n i s t e r i a l e ; — inse nu facu acèst'a, de ora ce sciú cá poporulu, adeca stratele cele mai de diosu ale poporulu, — de-ora-ce presupunu, cá numai despre accea pote sè fia vorb'a, — acestu poporu d'icu, carele d'accea n'are nici idea, totu-de-un'a va respunde astfelu, precum întrebatorulu, va fi afiatu cu cale a-lu informá (Fr. Pulszky intrerupe strigandu : Asié este !) Eu credu, — onorabilulu condeputatu Onossy nu e de facia, — inse credu, cá dca er' fi de facia, nu ar' pune la indoiea accea, cum-cã dupa ce domni'a sa dilele trecute insinuã mai multe petitiuni prin cari se cere prolongirea sesiunei dietali, — d'in parte-mi, dca asié dá vre-o valoare petitiuniloru de astfelu, totu de la acei petitiunari asié poté insinuã petitiuni, prin cari s'ar cere cu totulu contrariulu petitiuniloru de mai inainte. (Asié e ! — d'in partea drepta.) Eu dca d'in parte-mi absolutu nu punu neci o ponderositate pre argumentatiunea accea cá p o p o r u l u n u d o r e s c e s e u n u d o r e s c e .

Multi d'intre dñii condeputati, cari au vorbitu contr'a propunerei condeputatulu Madarász, pre propunetoriu mai alesu de aceea l'au atacatu, de-ora-ce acestu-a dreptulu votulu universale l'a afirmãtu cá unu dreptu fundamentale alu cetatieniloru. Eu d'in parte-mi nu vrèu sè punu la indoiea accea, cum-cã teori'a drepturiloru fundamentali sèu originali, in acea forma precum le-a statoritu pâna acum'a sciint'a, nu pote sè se supuna unei critice agere si severe ; cu tote acestea, on. Camera, eu credu cá acèsta teoria, a carei-a base e adeverulu eternu, nu ni este permisu a o trece simplu cu vederea, dca cum-va nu voimu sè ajungemu la unele consecintie, caroru asemene a pronunciatu degiã unu domnu condeputatu d'in partea cealalta la desbaterca generale, cautandu uniculu isvoru alu toturoru drepturiloru in legile positive, ce, dupa parerea mea, nu e altu ce-va, decãtu resturnãrea fie-carei teorie de dreptu cu capulu in diosu !

Intru câtu de altmintrelea me privece pre mine, eu, on. Camera, sum de acea firma convictiune, cum-cã ori ce domni'a maiestrita a interesselor, — esserciedie-se accea prin singurateci, mai multi sèu mai pucini, prin classe sèu sementie întrege, seu numai in numele acelor-a, totu-de-un'a stã in celu mai directu si aprigu contrastu cu desvoltatiunea libera.

Mai departe, sum de acea firma convictiune, cum-cã censulu, fie acelu-a censu de nascere, sèu censu de avere, care — precum inea la desbaterca generale am avutu onorea d'a demonstrá, in teoria nu se pote sustienã, si me provocu fara nici o sfiãla, cá in privint'a acèst'a prin nime n'am fostu combatutu, — d'icu, cá ori ce felu de censu e unu medilocu, si inca unu medilocu pre eficace, pentru accea, eã sub pretestulu unoru scopuri idealistice, dar' in praeca nerealizabili, sè se asecure o preponderantia maiestrita pentru unele anumite interese separatistice, firesce pre cont'a multimei întregi. Si cum-cã censulu in praeca nu e altu ce-va, acèst'a a l'atu a supra-si a demonstrá chiaru

unu condeputatu d'in partea cealalta, carele la desbaterca generale, voindu sè arete cum-cã guvernulu, d'in lips'a datelor, in momentulu acestu-a nu pote fi in acea positiune cá numai de câtu sè presinte vre-unu proiectu radicalu de reforma, intre altele a diu urmatoriele : „Dupa parerea mea, nu e destulu cá sè cunoscemu numai numerulu alegatoriloru, neci ac'ca cá in acestea sèu acele cercuri de alegere cam câti alegatori voru fi, ci pentru de a poté judecã adeverat'a stare a lucrulu, e neaparatu de lipsa cá guvernulu sè scia, d'in ce felu de elemente se voru formá acelea ? cá preste totu sè sciú, in fie-care cercu electoralu ce felu de corporatiune ? de alegatori va avé drepturile politice ? Numai asié vomu fi in stare a cunosce adeveratulu tipu alu cerculu de alegere, numai asié vomu poté calculá inainte, cá ce influentia va avé institutiunea proiectata a supr'a compunerei parlamentulu.“

E apriata dca cá lumin'a, cá — celu pucinu dupa cuprinderea si recunoscerea dlu condeputatu, la care me referu, — guvernulu numai atuncia va procede bine, dca la formarea legi electorali preste totu, si la statorirea marimeii censulu specialu, va cautã mai alesu mediloco de accea, prin alu caroru ajutoriu va fi in stare sè asecure unu anumitu ecuilibriu maiestritu intre diferintiele de interesu ce se redica in societate, si adeca sè asecure prin accea, cá unele anumite interese voru fi impartesite de unele favoruri, altele era-si preste totu sèu numai in parte voru fi eschise d'in cadrulu constitutiunei.

E pre evidentã dca, cum-cã censulu nu e altu ce-va, de câtu unu medilocu pentru asemenea scopuri ; inse chiaru de accea, pentru cá e unu medilocu spre ajuugerea unoru asemenea scopuri, eu totu-de-un'a si la tota ocaziunea cu cea mai firma resolutiune voi fi contr'a lui, de-ora-ce eu sum contr'a ori carei domniri maiestrite a interesselor ; de ora ce eu, diferindu de amintitulu d. condeputatu, de la domniea maiestrita a claselor nu potu acceptá acele bunsetãti, ce le-a enumeratu domni'a sa, ci eu voi acceptá de la omeni accea, ce omeni facu, si nu accea, ce omenii — pote dupa intipuirea domnulu condeputatu — aru trebui sè faca. Nu potu acceptá asemenea bunsetãti de la domniea maiestrita a claselor — de accea, de ora ce pre deplinu consentu cu acelu escelintu economu nationalu d'in America, carele a diu urmatoriele : „Istoria lumei nu e altu ce-va, de câtu aretarea despre staruintiele aceloru pucini tari, pentru de a margini sporirea puterii de asociatiune, de a impededã organizatiunea societãtii, a conturbá sustienerea comunicatiunei, a oprí cascigarea de putere preste natura, care putere face avuti'a, si astfelu a tiené la pamentu pre cei multi cari au fostu slabi ;“ — eu nu potu acceptá acele beneficte de accea, pentru cá d'in istoria am inventiatu, cum-cã tote clasele domnitorie, dupa natur'a lor, identifica interesele separate ale claselor cu statulu, astfelu incãtu — dora nu-mi va imputá nime vre-o esageratiune, dca voi d'ice, cá de comunu cunoscutele cuvinte ale lui Ludovic XIV. : „L'état c'est moi“, totu cu atãt'a dreptu se pote aplicá la tote classele domnitorie.

Eu recunosc, cá au fostu, sunt si de buna sèma voru mai fi unii singulari, cari au datu si voru mai dá esemplele cele mai eclatante despre abnegatiunea si desinteresarea loru personale, inse despre unele asemene virtuti ale claselor întregi istoria nu scie sè amintesca. Opiniunile potu sè difera fara tota indoiea in privint'a accea, — cá ce e scopulu finale alu constitutionalismulu. Eu d'in parte-mi scopulu finale alu constitutionalismulu lu vedu numai singuru in un'a, si accea este : cá pre câtu numai e cu potintia sè se asecure ecuilibriulu naturale intre contrastele ce se ivescu in societate.

Acèst'a inse numai prin sufragiulu universalu se pote intemplá, de-ora-ce numai prin acèst'a e cu potintia, numai asié e posibilu cá nisuintiele ce se ivescu in societate, prin nimica sè nu fia impededate, ci sè aibe campu liberu pentru de a se desvoltá. Inse, pre câtu timpu eu nu voi crede in infalibilitatea mintei omenesci, pâna atunci neci pre mine, neci pre parlamentu, neci ori ce altu foru sèu autoritate de sub sore, nu recunosc cu poté avé indreptãtirea cá sè eschida ori ce tendintia de pre terenulu legale, candu acèst'a se nesuiesce a se afirmá pre cale legiuita.

Cine, on. Camera, va luá in consideratiune, cá nemarginit'a varietate si diferintia a elementelor ce compunu societatea, jace atãtu de aduncu in natur'a umana, in câtu ori ce nesuintia de nivelare e utopi, la a carei-a realizãre mintea sanetosa neci cá pote sè cugete, afara numai dca amu presupune, cá ore-cine ar fi in stare sè desbrace omenimea de firea sa, — acelu-a tote acele profetiri posomerrite ce contrarii votulu universale desu le aducu in legatura cu acèst'a — nu le va poté considerá de câtu de necari fantasmagorie desierte.

Sufragiulu universale neci candu nu va poté resturnã dominatiunea naturale a claselor mai avute si mai entie. Va resturná un'a, si acèst'a debue sè o resturnãmu, adeca d o m i n a t i u n e a m a i e s t r i t a . Diferite potu fi opiniunile in privint'a scopulu finale alu statulu, inse dca vomu luá in consideratiune acele mari si nenumerate greutãti, cari debue sè le invinga fie-care natiune, candu voiesce sè facu vre-unu pasiu inainte pre calea progresulu, eu credu cá nici la unu casu nu pote incapé vre-o indoiea in privint'a accea, cum-cã scopulu finale alu statulu neci candu si neci intr'o impregiurãre nu pote fi accea, cá aceste greutãti naturale sè le mai marésca si sporésca inca cu o greutate maiestrita.

Acestea am aflatu eu de necesariu a le spune pentru de-a motivă caus'a, de ce sum cu totu sufletulu pentru votulu universale. — Multe s'ar' mai pot' d'ce si ar mai debuf inca s'è d'cu, inse nu facu ac'est'a, ci cu permisiunea onorabilei Camere, acuma voui trece la acea obiectiune pre care eu o credu mai ponderosa d'ntre tote câte s'au adusu contr'a votulu universale.

Mai multi dni deputati au aflatu cu cale a resolve cestiunea de pre tapetu nu d'in punctulu de vedere generalu alu tieriei, ci d'in punctu de vedere specialu magiaru. (Stef. Gorove intrerupe: Ac'est'a nu s'a d'fsu!)

Mi se impare, că onorabilulu condeputatu Stef. Gorove se indoesce in privint'a ac'est'a. Mi voui permite dara a ceti unu pasagi d'intr'o cuventare — in diuariulu „Hon“ care suna astfelu: „Noi magiarii acea ce privesce patri'a nostra, debue s'è luamu in consideratiune si d'in punctulu de vedere specialu alu nostru.“

Respectivii domni deputati au facutu diferite variatiuni a supr'a acestei teme si pre scurtu resumandu tote acele ce s'au d'fsu, in esintia se potu reduce cam la acestea: Dacia nici n'ar' mai fi si alta causa, luandu in consideratiune ne relatiunile natiunali d'in patri'a nostra, e pre evidente că sufragiulu universale nu-lu potemu introduce in vietia.

Acesti domni condeputati privescu de o simtoma de epidemia acea, candu cu ori care cestiune politica mai d'in o parte, mai d'in cealalta se amesteca si cestiunea de natiunalitate, si pana candu ac'esta cestiunea va mai nepaciu patri'a nostra, nu se voru invoj cu votulu universale, de ora-ce domni'a loru intre natiunalitatile nemagiare totu-de-un'a credu a observá unele tendintie periculoase, pre cari nu le potu privi de salutarie patriei. Séu pre scurtu, ei d'cu, că d'in principiu nu condamna votulu universale, inse de-ora-ce debue s'è vedemu acea, că natiunalitatile nemagiare urmarescu unele scopuri de acele, cari sunt in contra salutei patriei, nu potemu introduce in vietia votulu universale.

Asié dera neincrederea in natiunalitatile nemagiare e obstacolulu acelu-a, prin care in acestu momentu nu suntemu in stare s'è facemu vre-unu pasiu de progresu. Debue s'è-mi esprimu adunc'a mea recunosciinta facia cu ac'esta franchetia, carea eu in tote impregiurările, dar' mai alesu in cele de presinte pré multu o sciu pretiu, de-ora-ce o asemene franchetia forte multu ni ajuta la luminarea situatiunei, ceea ce la tota intemplantia e o principale necesitate candu se lucra la aducerea de decisiuni intielepte prin on. Camera reprezentativa. Sum multiatoriu respectiviloru domni deputati si de acea, pentru că de nou mi-au oferitu oca siunea binevenita, pentru că eu, provocandu-me la fapte, s'è pasieacu inaintea onorabilei camera si s'è d'cu:

„Éta, onor. Camera, de noi s'a implinitu acea, c'è eu cu multu mai inainte de ac'est'a am aretatu că o neaperala conseciinta a politicei ce urmariti dvostra facia cu natiunalitatile!“ — Dacia mi va permite onor. Camera, i voui revocá in pretiut'a-i memoria câte-va pasagie d'in acele, ce acum aprope doi ani de c'tle, am avutu onorea a desfasurá inaintea onorabilei Camere. Pre scurtu cam aceste am d'fsu: „Daca guvernulu va procede d'in acelu falsu punctu de vedere, cum-cá deplin'a egala indreptatire si libertate a natiunalitatiloru nemagiare tinde la desmembrarea Ungariei, si asié va considerá de necesaria supremat'a maiestrita a natiunei magiare; daca guvernulu va avé inaintea vederiloru sale, că dominatiunea maiestrita a unei part'i a supr'a totulu intregu, stá intr'unu contrastu nedeslegabilu cu chiaru insa-si ideea constitutiunismulu, cu esint'a libertatii,“ — fiindu că ori ce dreptu constitutiunale, ori ce garantia de noua libertate, ori ce dreptu nou politicu nu e altu ce-va, decâtu totu atâte arme si mediloce in manile natiunalitatiloru nemagiare, cari prin natur'a loru, prin natur'a loru misiune tindu la egal'a indreptatire a natiunalitatiloru, si, priu urmare, la nimicirea supremat'ei maiestrite a natiunei magiare; asié guvernulu nu-i remane alta cale, de câtu că guvernentulu seu s'è-lu bashedie pre absolutismu.

Dupa-ce inse ac'est'a n'o pote face de-a dreptulu, apriatu, — n'are altu modru, decâtu că insu-si constitutiunismulu, tote singuratecele sale garantie, tote drepturile politice, s'è le falsifice in esint'a loru, s'è le desbrace de natur'a loru, cá astfelu ac'esta constitutiune, aceste drepturi constitutiunali si politice fiindu desbracate de natur'a loru, s'è nu mai conduca la egal'a indreptatire, la libertate, ci de-a dreptulu la contrariulu acestoru a. Am constatatu: „Cá guvernulu, provocandu, prin punctulu seu falsu de manecare, o desarmonia atátu de mare intre o parte a tieriei si intre totulu intregu: noi debue s'è renunciamu la tote sperantiele pentru o libera desvoltatiune.“ — De atuncia, onor. Camera, dacia nu voimu s'è ne amagimu noi iosi-ne, — ceea ce nu e permis a presupune, — noi nu d'in punctulu de vedere alu tieriei, ci d'in punctu de vedere speciale magiaru violandu spiritulu constitutiunei nostre, amu introdusu votulu virile, amu restrinsu autonomi'a municipale, si de presinte suntemu contrinsi a sustiené in Transilvani'a o lege electorale, carea eschide chiaru si ideea, de si stem'a reprezentativa, care — precum am avutu onore a demustrá la desbaterea generale cu cifre, — si in privint'a ac'est'a inca nu m'a condamanu nime, — care, d'cu, eschide d'in cadrulu constitutiunii pre mai multi că

1/4 d'in poporatiunea tieriei, si dreptulu reprezentativu alu acestei part'i mai numeroase de 1/4 d'in poporatiune, lu dá in man'a unei clase privilegiate, carea abié face 10% d'in poporatiunea intréga, carea posiede ce-va mai multu ca 1/4 d'in pamentulu imparlitu, si despre care éra fara neci o esagerare amu pot' dora d'ce, că partea cea mai mare consta d'in nesce proletari privilegiati. (Eschiamatiuni d'in partea stanga: Mane! — Sunt 8 ore! — S'audimu!) Forte pucine mai am inca de d'fsu, si asié dacia mi va permite on. Camera voui incheiá vorbirea mea. Inca asta-di (S'audimu!)

La introducerea in vietia a juriului nu ascurarea libertatei de pressa, ci éra interesulu specialu magiaru a fostu de indreptariu. Nu negu, ba permitu că au potutu fi si alte considerante secundarie, cari au condusu pre on. Camera la introducerea acestei institutiuni, inse acea un'a credu că nime nu o va disputá, cum-cá motivulu principale si decisivu a fostu acelu-a, ce tocmai lu atinsei.

Nu voiescu s'è capacitediu pre on. Camera, nu voiescu s'è demustru, că merge pre o cale ratecita, vreu numai s'è constatatu acea, cum-cá acolo, unde parlamentulu, legislatiunea, procede d'in acea convictiune falsa, partea preponderante a locuitoriloru tieriei că aici la noi, d. e. mass'a mare a natiunalitatiloru nemagiare, nu s'a familiarisatu cu ideea de vietia de statu a Ungariei, acolo, d'cu, nu se pote merge pre alta cele, de câtu pre calea pre care a mersu pana acum guvernulu si maiortatea preponderante a onoratei Camere, dacia nu cum-va, contra convictiunii dvostru, nu ati voi s'è puneti in periclu existint'a Ungariei. Mai alesu la doue lucruri vreu s'è Vi atragu atentiunea. Unulu e acea, că urmandu dvostra ac'esta politica, s'è cugetati si la acea, cum-cá acele principie mari, cari facu partea esentiale a adeveratului constitutiunismu, a adeveratei libertatei, nu sunt vorbegoale, acele sunt rezultatele unor lupte cu mari sacrificie, si că acea solidaritate, — ce e dreptu, recunoscuta de cei mai multi, inse, dorere, in vietia practica cam de regula intunecata priu diferite interese speciale, — d'cu, acea solidaritate, care pre fie-care membru alu societatei lu léga strinsu de ac'est'a, care pre fie-care cetatienu alu statulu lu léga de totulu intregu, si pre acestu intregu inca si mai strinsu lu léga de fie-care cetatienu singuratecu; care solidaritate pre natiunalitatea magiara o aduce intr'o legatura de apartinentia nedespartibile cu celelalte natiunalitati, — că, d'cu, ac'esta solidaritate nu permite că dvostru s'è atacati aceste principie mari fara că s'è suferiti si dvostra. Candu dvostru, că si acum, mereu vatemati mai unulu, mai altu principiu de libertate si constitutiunismu, fiindu condusi de interesulu supremat'ei magiare, si asié mereu impededati pre natiunalitatile nemagiare in desvoltatiunea loru naturale, atunci totu de odata pré esentialmente impedicati intru desvoltarea ei si pre natiunea magiara, si nu veti pot' urmarí atare politica, fara că insive s'è fiti gigniti.

Eu nu me semtu destulu de forte, pentru că prin o scurta vorbire s'è potu indepartá acea atinsa neincredere; inse mi-am semtitu de detorintia că s'è o amintescu, si acuma dvostra alegeti.

Alt'a ce vreu se mai amintescu, e acea, că standu noi in facia cu asemene fapte positive, audindu noi unele declaratiuni cá cele ce s'au pronunciatu sub decursulu acestei discusiuni, — d'ntre cari mai un'a merita că s'è se citesca, ceea ce mi voi permite a face; — unu d. condeputatu eri a d'fsu aceste: „Voui dice un'a de acelea, de care pote cá unii condeputati se voru inforá. Totu-si cutediu a spune cu tota franchetia cum-cá eu, manecandu d'in punctulu de vedere alu scopulu si interesulu natiunalitatei si natiunei mele, nici chiaru de absolutismu nu me spariu. Si o potere séu potestate absoluta, carea ar' fi in stare s'è puna obstacolu disolutiunei si s'è consolidadie natiunea mea, etc.“ — in favorea acestei-a adeca elu ar' renuciá inca si la parlamentarismu! — Ac'est'a e o convictiune personale. Eu voiescu numai s'è constatatu, că atunci, candu stánu facia cu asemenea declaratiuni, cu asemenea fapte, rogarea mea dora nu va fi nemodesta, că s'è binevoiti a ne absolve pre noi de acea incusa fara de temeiu, cum-cá noi amu fi acei-a, cari d'in tote cestiunile politice facu cestiune de natiunalitate, si s'è recunoscuti cu tota franchetia, cum-cá dvostra sunteti acei-a, cari mai tote cestiunile politice vreti s'è le resolveti nu d'in inaltulu punctu de vedere alu tieriei, ci d'in punctulu de vedere alu interesulu speciale natiunale — magiaru; — cum-cá dvostra sunteti acei-a, cari d'in tote faceti cestiune de natiunalitate, é' noi nu facemu altu ce-va, decâtu că constatámu acea ce faceti dvostra; ve facemu atent: la acea erore, ce o comiteti atunci si totu-de-un'a in detrimentulu tieriei. (Contradiceri in partea drepta.) — Binevoiti apoi dupa ac'est'a a me combate, acuma n'am timpu pentru că s'è me demitu in discusiune particulare cu domni deputati.

On. Camera! Dacia mi veti permite, că s'è-mi esprimu parerea mea individuale despre ac'esta politica (S'audimu!), eu ac'esta politica nu o potu impacá neci cu interesele bine combinate ale tieriei, neci chiaru cu ale inse-si natiunei magiare. Eu totu-de-un'a si in tote impregiurările numai un'a singura politica o tienu de politica sanetosa, si ac'est'a e politica dreptulu.

S'è-mi permita on. Camera, că in câte-va cuvinte s'è aretu, ce intielegu eu sub politic'a dreptulu. (S'audimu.) Dacia vomu aruncá o privire a supr'a acelor rateciri, prin cari a debutu s'è tréca omenimea, inaintandu pre calea sa

de progresu, atunci pré curundu vomu veni la cugetulu acelu-a, că noi ne miscámu intr'unu mare labirintu, in care mintea omenesca nu se scie orientá: totu-si eu credu, că provedint'a totu-de-odata ni-a datu in mana si firulu Ariadnei, prin alu carui-a ajutoriu totu-de-un'a ne vomu scf indreptá, si prin care omenimea intr'adeveru s'a si orientatu, — si ac'est'a e, dupa parerea mea, semtiulu dreptu, ideea dreptulu.

Pré bine sciu acea, că ideea de dreptu esint'a sa si-o formédia d'in respectivele relatiuni de vietia ale diferitelor epoce, sciu pré bine, că acea, ce in cutare timpu a fostu celu mai mare dreptu, cea mai mare dreptate, in periodulu urmatoriu a fostu cea mai mare nedreptate; inse, dupa parerea mea, ideea de dreptu are o trasura caracteristica nestramutavera in ori-ce periodu, neaternatoria de la ori ce impregiurări, o caracteristica eterna, si ac'est'a e: egal'a indreptatire.

Dacia vomu privi a supr'a acelor idee domnitorie, cari au pusu intréga societatea nostra in miscare, atunci vomu observá doue: Un'a e acea, că fie-care d'ia aceste idee domnitorie si-are sorgintele in necesitatile spirituale si materiale, ce seivescu d'in candu in candu in societate, d'in cari necesitati se fomédia relatiuni noue de vietia; alt'a ce mai observámu, e acea, că tote aceste mai mari idee dominante, numai atunci si-au implinitu misiunea loru civilizatoria, — fie-care cestiune mai mare ce vine in relatiune cu asemene idee mari, numai atunci si-poté affá deslegarea finale, candu in cadrulu acestoru relatiuni de vietia, marea idee a egalei indreptatiri a potutu s'è ajunga la deplina vigore.

De acea voiescu eu votulu universale; de acea voiescu, că in cadrulu relatiuniloru de vietia, formate prin ideea democrati si impreuna cu a natiunalitatii, câtu mai curundu s'è se realisedie marea idee a egal'e indreptatiri, — si asié ambele aceste idee inca s'è-si implinesca câtu mai in graba misiunea loru civilizatoria, pentru că s'è faca locu altoru idee de progresu.

Ac'est'a e politic'a, pre carea singura eu o tienu pace, pentru că s'è faca patri'a nostra libera, s'o faca unu statu de prosperitaro: neci candu inse nu o va duce la asemene stare acea politica, pre care o urmariti dvostra, si carea e tocmai contrariulu acelei-a.

Incheiandu, partinescu propunerea dlui condep. Ios. Madarász. (Aprobări lungi si vivace d'in partea stanga.)

„Alb.“

VARIETATI.

* (In Romania sunt la ordinea d'filei processe de pressa si de eresia), celu d'antáiu intentatu contr'a diuarielor „Daraculu“ si „Ghimpele“, acusatate de guvernulu de atacu contr'a persoanei domnitorulu si contr'a Santiei Sale metropolitulu si primatulu alu Romaniei, éra alu duoilea de parintele archimandritu Teoctistu Scribanu, directorele seminariulu d'in Bucuresci, contr'a dlui dr. Barbu Constantinescu. — In procesulu de pressa guvernulu a fostu reprezentatu prin procurorele generalu, éra reprezentantii diuarielor inculpate N. T. Orasiannu, Eftimie Ionescu si Hipolitu Dembinski prin vr'o duoi-spre-diece advocati. Processulu s'a pertratatu in 15. marte, inaintea curtii de jurati d'in Bucuresci. Pre la 6 ore ser'a girantele „Ghirpelu“, Eftimie Ionescu, a fostu achitatu pentru poes'a „Cucuvai“, prin care se acuasase că a insultatu pre domnitoriu; si pre la una ora si unu patrariu dupa mediulu noptii s'au achitatu si N. T. Orasiannu, Hipolitu Dembinski si Eftimie Ionescu, acusatati că au ofensatu pre metropolitulu tieriei prin nesce caricature in „Ghimpele“ si „Daraculu.“ In fine nu potemu trece cu vederea impartesirea diuariulu „Telegrafulu“, că juriulu n'a fostu compusu neci d'in rosi, neci d'in fistichii, ci elu a fostu compusu d'in omeni onesti, d'in cetatieni, cari au corere de anima pentru libertate si justitia. — Processulu de eresia contr'a dlui dr. Barbu Constantinescu s'a pertratatu in 16. marte, de cátra juriulu profesoriloru universitatii d'in Bucuresci, si s'a terminatu cu achitarea acusatulu, prin ce s'a probatu, că acusatuniile aduse contr'a Dsule de cátra parintele archimandritu n'au fostu de câtu nesce calumnie calugaresci.

* (Propunere infioratoria.) Candu curgeá processulu criminalu contr'a lui Shir Ali, ucidiatoriulu vice-regelul d'in India, diuarulu „Delhi Gazette“ propuse urmatori'a pedepsa infioratoria pentru acelu criminalistu si rusinatoriu pentru cultur'a Angliilor: S'è se inferreze cu unu U (ucidiatoriu), s'è se taie ambele bracie, s'è se transporte pre 21 anni in Angli'a, s'è se bata in fia care luna odata cu biciulu, s'è se espuna in Tower alaturea cu bestiele cele selbatece, si dacia dupa 21 anni totu-si ar' mai traf. s'è se desparta capulu de cátra corpu, acestu-a apoi s'è se taie in patru part'i si s'è se arda.*

* (Califerate romane.) Guvernulu romanu a primitu propunerea Russiei, că calile ferrate russesci si romane s'è se impreune la Sculeni si la fluviulu Prutu, si s'è statoresca pentru comunicatiunea personelor si a marfeloru pre lini'a intrega una tarifa comuna si egala. Un'a d'ntre conditionile principale ale acestei conventiuni intre ambele guverne este, că liniile romane pana la Iasi s'è aiba totu acolea ogasie, cu a celoru russesci, pentru că s'è nu se impedece trecerea personelor séu a marfuriloru de la una gara la cealalta.

*. († Necrologu.) Firulu electricu ni anuncia mortea inventatorului seu, Morsé. Acestu-a s'a nascutu in 17. aprilie 1791 in Charlestown, in Massachusetts; tatalu seu a fostu autoriulu primulu manualu geograficu, ce a aparutu in America. Feciorulu, d'in inceputu, s'a sacratu pentru art'a picturei si spre acelu scopu s'a dusu in 1811 in Angli'a, de unde s'a intorsu éra la America si in 1829 a mersu de nou in Angli'a, si in tempulu acestu-a cade inventiunea telegrafalui. Dupa una vietia activa de 81 ani, sacrata intru innaintarea omenimei, in 3. aprilie 1872 se mutá la cele eterne.

*. (Romanii d'in Silistria) au infintiatu societate de cultura si limba, éra municipalitatea Iassiloru, vedendu zelulu acestoru frati d'in Turci'a pentru conservarea, culutra si propagarea romanismului, li-a votatu spre incorigarié unu ajutoriu de 1200 lei. Patriotismulu municipalitatii Iassiloru se dovedesce cu tote occasiunile. S'a traiesca! Era Romaniloru d'in Silistria tramitemu salutari fraterne de pre malurile Dunarii pannonice.

*. (Propaganda.) Am primitu primulu fascioru d'in acestu organu politico-literariu, ce appare in Veneti'a si l'annunciassemu si noi la timpulu seu. Fasc. I. cuprinde trei Nri. pre 100 pagine. Prop. urmaresce per excellentiam totu acellu-a-si scopu sacru de care au visatu venerab. patriotu S. Barnutiú. — Se citedia ca Motto, trei alineate d'in cuventulu lui S. Barnutiú 1848. — DD. Agitatori, reclamandu concursulu venerab. compatriotiloru rom. dedica combatentiloru si venerab. cetatiani dacoromani diuarinlu si totororu, cari lupta si spera a restitui scump'a nostra patria: „Daco-Romania. — Articululu principale este „Revindicarea drepturiloru nostre dacoromane possibibile mai este?“ una dissertatiune istorica acést'a, care se va ceti cu placere si cu interessare. Apoi „Studie a supr'a lui Mirabeau“, in fine „Correspondentia“ in care se anuncia cá de aici innainte diuarulu va vorbi in doue limbe: romanése si italianése, ceea ce doriámu si noi. Pretiulu unoi abonamentu trimestrale pentru Ostrunguri'a 2 fl. 40 cr. v. a. Recumendamú de nou attentiunii cetitoriloru nostri noulu diuaru.

Incunoscintia.

Onorab. DD. Ospeti cari vreu sè participe la adunarea gen. pentru „Fondulu de teatru nat. rom.“ carea se va tiené la 1. si 2. maiu, a. c. st. nou, in Satumare, sunt rogati, cá in privintia cortelului sè grabesca a se insinua p'ana la 25. aprilie, a. c. st. n. la D. advocatu Alessa ndrú Ferentiú, in Satumare (Szathmár.)

Satumare, 29. martiu 1872.

Comitetulu arangiatoriu.

(Provocare.) Sunt rogati toti domni colectanti, cari au fostu insarcinati cu distribuirea biletelor de intrare la balulu ce l'a arangiatu tenerimea romana d'in Aradu in 24/2 1872 sè binevoiesca in restempu de 8. dile a rafu pretiulu biletelor, séu a retramite biletele nedistribuite, adresandu-se cátra casariulu subsemanadu.

Aradu, in 7. Aprile, 1872.

Iosifu Botto, Avocatu.
Strat'a Telekiana Nr. 27.

Sciri electrice.

Bucuresci, 5. aprile. Departandu-se parte cea mai mare a deputatiloru pre serbatori a casa, camerele fure inchaiate prin decretu domnescu.

Belgradu, 5. aprile. Se aude, cò potetile mari voiescu a consultá Port'a, cá acést'a sè implinesca justele pretensiuni ale Serbiei.

Belgradu, 5. aprile. Guvernulu serbescu amenintia, cá va lua mesure energice, daca Port'a nu va cede Serbiei satele marginarie Zvornicululu-micu si Lakov; afara de aceea sè accepta sistarea tributului.

Roma, 5. aprilie. Consululu francesu, contele Fournier, se nesuesce in totu modulu a fi privitu de amicu alu Italiei. Elu s'a prezentatu in tote casele mai vedute si in totu loculu a dechiaratu, cá guvernulu francesu are cele mai amicale eugete pentru Itali'a, si cá nu e adeveratu cá pap'a ar' fi recercatu Franci'a pentru ajutoriu materiale spre recascigarea poterii sale lumesci.

Praga, 6. aprilie. Arciepiscopulu-cardinalu ordoná cá de'dominica incolo, dupa servitiulu divinuu sè se faca rogatiuni pentru reusirea fericita a alegeriloru; in fine apoi sè se cante cantulu lui Wenzel, in care occure versulu: Afara cu nemtii venitici!

Odes'sa, 6. aprilie. Tiarulu subscribe uca-sulu, prin care se deschide totororu jidoviloru calea spre a ajunge a ranguri de officieri in armata. Sult'ulu de la Bokhara tramise pre fiulu seu Chana-Zada cu donni multe la tiaru. Contr'a Chivei nu se'vá portá resbelu.

Madridu, 6. aprilie. Dupa „Correspondentia“ pana acum'a s'au alesu 243 candidati ministeriali si 128 opositiionali; 17 alegeri sunt. inca dubie. — In Porto-Rico si pre insulele canarice s'au alesu 15 guvernamentali si 6 opositiionali.

Odes'sa, 7. aprilie. Cu Chiv'a se va inchiaia una conventiune, dupa care chanulu elibera pre totu russii prisioneri si concede comerciulu russescu miscare libera in Chiv'a.

Berolinu, 8. aprilie. Fostulu ministru francesu de finantie se accepta aici; elu aduce cu sine propuneri detaiate in privintia solvirii cátu mai rapede a detoriei de resbelu.

Viena, 6. aprilie. D'in Madridu se telegrafeza diuariulu „Tagespresse.“ cá acolo se accepta una revolta militaria in favorulu principelui de Asturi'a.

Berolinu, 8. aprilie. Reichstag-ulu se deschise prin Bismarck, care la ordinulu imperatului ceti discursulu de tron, alu carui passu d'in urma fi primitu cu aplause viue.

Londra, 8. aprilie. Diuarulu „Morning Post“ comunica, cá guvernulu a primitu unu telegramu importantu d'in America, care face sè se speresze, cá cestiunea pendinte intre ambele state se va complaná pre calle pacifica. — In Anti-ochi'a avu locu, in 3. aprilie, unu cutremuru de pamentu, care derimá jumetate d'in cetate si ucise 1500 persone.

Propriet., edit. si red. respondiet. : ALES. ROMANU.

Sifilitic'a si impotentia, fia vechie séu de curundu nascute, se voru tratá dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idoliloru nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15., de la 2—5 ore dupa media-di.

Aceste morburu se trateza a dese ori i modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acést'a se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Pacienti vindecati in modulu acestu-a voru cadé mai curundu séu mai tardiu in morburile cele mai infricosiate, incátu inca in aduncele betranetie voru avé, dorere, a suferi greu de consecintiele acestei tratari usiore si superficiale. Sentu contr'a acestoru feliu de pericole ofera metodulu de tratate homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai cá vindeca dorerile cele mai invecchite, ci efectulu lui este asié de binefacatoriu, incátu nu lasa nice cea mai mica temere de urmari rele. Diet'a ce se va preserie este simpla si usioru de tienutu. (10—12)

Singurululu deposit de inventiuni noue in Austri'a.

Admonitiune. Pasta Pompadour, care este adusa in comerca prin mina si carea, prin efectulu seu ascultiu, a s'adutu in tempulu celu mai scurtu, una aprobara generalé, se falsifica de unu tempu incoce de mai multe firme, dreptu-seca incunoscintia pre ozoratiulu publicu, cá adeverat'a si original'a pasta pentru facia numai in depositulu subscribitulu se pote adá curata. Acesta pasta servesce spre a curati facia de orice pete, cozi, pechigine, adesa spre conservarea, infrumusetarea si intinerirea tipulu. 1 sticluta 1 fl. 50 cr.

Tote sunt cu potintia! Cine ar fi crediutu mai inainte, cá se va inventa unu mediconu spre a curati ochii la trecora fruluu prin urechile acului; prin unu instrumentu simp'u si ingeniosu a succesa, cá ochii cei mai slabi, chiaru si in inseratu, sè pna infra in celu mai subtile acu fara multa incordare, si acestu instrumentu, d'impreuna cu instructiunea, costa numai 25. cr., sorta mica 4 cr.

Pravulu brillantinu, este unu felu de pravu nu inventatu de metalu, compun' chemice, care corresponde pre depinu numelu ce i s'a datu. Unu obiectu de metalu pretiosu simp'u neprofosu, care are pete negre, invecchite si necurabile, trebesce steru unoru cu acestu pravu si indata primese facia brillanta. Acestu pravu curatia si polizea obiectulu cu una sticluta surprindetoria. 1 sticluta, d'impreuna cu avisaré, 25 cr.

Compositiune de politu. Una medicu-locu neprotinibitu, cu care se cine, ce ca mai mare disiretate si fara nici una ostentela, si pote polii frumusu mobile invecchite si intuceate, si alte lucruri de casa. Una sticluta, d'impreuna cu avisaré, o de ajunsa pentru una garnitura intreaga de mobilu, costa 60 cr.

Globa de curatitu argintulu, este unu medicu-locu excelente spre a face sè luceaca cá si candu acu fl noue, tote obiectele de metalu d'oréu, de argintu (orbe), este neaparatu de trebuintia pentru argintari si aurari. 1 bucatu 5 cr.

Pravulu de argintulu face forte a dese ori servitiele ascultiu; secesu a argintozu in cáteva minute ori-ce metalu pentru tempu îndelungatu si se recomanda cu deosebire pentru obiectele placute cu argintu, cari si-au schimbata colora. Obiectele de pacfonu se potu prefaca in argintu. 1 pachetu 25 cr.

Unu regulatoru pentru orice felu de orologiu este orologiu de sora cu compasu, regulatu, si este forte de recomandatú fá-carui omu, de-ora-ce dupa acestu orologiu, in adeveru siguru, se potu îndreptá tote orologié mecanice. 1 bucatu 25 cr.

Lacate americane patentate de asigurantia, su una constructiune munusata si sunt siguru facia cu ori-ce felu de infractiune. 1 bucatu, sorta mica, 30, 40, 50 cr.; 1 bucatu, sorta mare, 70, 90 cr. pana la 1 fl.; 1 bucatu mare cu doue chiaié 1 fl., 1 bucatu pentru tasca (traiete) de voiaj 25, 40 pana la 50 cr.

Viesu excelente, amestecat cu cainiculu, dá unu lustru cá de lacu si face p'eta trinitica. 1 sticluta (de unu fontu) 30 cr.

Sentura pitoreloru de umedielu este de recomandatú fá-carui omu spre conservarea sanetati. Prin intrubuniarea ecotiniéi appreture (una materia de lustru) Metzger-ians, carea moia pelea si o face impenetrabile, incátu necu dupa cea mai lunga ambulare cu calcioniu prin apa nu se sente umedielu si astu-felu corresponde scopulu in cea mai mare mesura. 1 butlica 60 cr.

Cerusele cu masina oferu unu mare avantaju, ele curata pre omu de molestia acutiu si sunt ascurato contr'a ruperii verfulu. 1 bucatu in lemmu 10 cr., in ou 15 cr.; 1 bucatu d'impreuna cu lecu de pena si cut in 30 cr., 1 limpetu a a-cupului, de ajunsa trei lune, 10 cr., 1 bucatu gummi de rasu pentru ca-nea si tinta 5 cr.

Inelle pentru ochiuri de gaina, frunte d'in lana de Angora. Una duntza 25 cr.

Pravulu de spalatu. Prin intrubuniarea acestui pravu la spalatu se curata tempulu, lucrulu si bani. Celu mai mare avantaju este inse, cá se curata riflele mei malu cá prin ori-care elu medicu-locu. Unu pachetu de unu fontu 20 cr.

Tinta magica (farmecatori) se pote intrubuniá in giula si serioza. Una epistola scrisa cu acesta tinta romane chiaru si pentru ochiulu celu mai ageru unu secretu eternu; numai acestu-a o pote ceti, care postede avisaré si explicatiunile recerute. 1 sticluta 20 cr.

Medic-locu practicu pentru a scuti pantaloni, in tempu ploviosu, de intinare si murdaria. 1 butlica 5 cr.

Celu mai nou pravu pentru rugina, garantatu, medic-locu spre a delatura ori-ce pete de rugina d'in p'andru, manase si d'in ori-ce felu de materia (stofa) fara exceptiune, precum si d'in obiecte de ochiulu si de feru. Unu pachetu 35 cr.

Lustru (lacu) de pele anglesu, prin care ori-ce specie de pele capeta una elasticitate si unu lustru frumos cá oglind'a. 1 bucatu mica 25 cr., mare 45 cr.

Clelu liquidu, este medicu-loculu celu mai neaparatu de trebuintia in ori-ce casa, de-ora-ce cu ajutorulu lui pote face cine-singura diferitele reparaturu, ce se ivescu in casa; acestu clelu tiene anu intregu si se pote intrubuniá in stare rece. — Una butlica mare 20 cr.

Imbracaminte de patu, fara mirosu si nepenetrabile spre a impedece strabaterea nudulu; se intrubuniata la copii, bolnavi si femei leuse (chendele, pre patulu de nascere.) 1 bucatu 90 cr., fl. 1.20, 1.50, 1.70.

Eteru de usiore saponina c. r. priv. delatura in cáteva minute tote petele de ori-ce unne si de pre ori-ce felu de materia, fara exceptiune. Acestu nu productu intruce prin efectulu seu tote fabricatelu de acesta natura, de-ora-ce nu vatema nice chiaru cea mai fina coloré si usca lodata, f'ra a lasa mirosu. Este de recomandatú cu osebire si pentru carafiera manucierulu. 1 butlica, d'impreuna cu avisaré 40 cr.

Cimentu (lutu) universalu de Parisu servesce spre a impreuna si unu mai sticla, porcelanu, petre, spuma, lemmu, etc. asié incátu se nu se mai desface, si spre a impreuna chiaru lucruri diferite d. e. lemmu cu metalu, sticla cu porcelanu etc. asié incátu se devina unu corpu. 1 pachetu de acestu medicu neaparatu in ori-ce casa numai 10 cr. — Acelu-si cimentu in stare liquidu, d'apoi spornicu, 1 butlica 30 cr.

Perle de dinti electrice, prin cari se potu conservá dinti curati, albi, sanetosi si fara mirosu, fara a intrubuniá pasta de dinti seu alte medicamente, si numai cu unu curata. Spre a poté avé mare trecore, pretiulu unei bucati s'a ficsatu numai la 60 cr.

Mare de sigilatu epistole, cari pentru comeditea, r'finitate si pentru incalzura cea siguru sunt de a se preferi oblateloru si cerei rosie, in calitate forte fina, cu firma, insignie, nume seu monogramu dupa placu. 500 bucati fl. 1.30, 1000 bucati fl. 1.60.

Oclelu de nucé este celu mai bunu pentru a tiené perulu in stare recenta si pentru a dá perulu sursu seu deschisu coloré inchiu; tote preparatelu chemice sunt stricatosi. Me sentu onoratu a poté incunoscintia pre onoratu publicu, cá postede unu depositu de **Oclelu de nucé** nefalsificatu, prospetu si dupu rafinatú. Una butlica, mica 25 cr., mare 45 cr.

Nouele masine de a prinde porci se potu capeta, 1 bucatu 20 cr.

Pene regulatorie, cari se potu îndreptá dupa ori-care masu si ori-ce papiru, asié incátu cu un'a si acce-si p'ena se potu face trasurele cele mai fine, precum si cele mai grose caligrafice. 12 bucati 21. cr.

Otrava patentata pentru stirpirea totororu sioreciloru, ciotianiloru, nevusticiloru, soboliloru. Venderia este garantata. 1 cutia mare de tinctura 1 fl. v. a.

Medic-locu radicalu spre a stirpi ochiu de gaina celu multu in optu dile, fara a li se mai vedé urm'a. Acestu medicu de nou afiatu intruce pre tote de pana acum'a si de acela se vinde pre garanti'a. — 1 sticluta, d'impreuna cu explicatiunile recerute, 40 cr.

Singurululu depositu in Austri'a de olelu de Arniea nefalsificatu, care contine miraculelele efecte, de a alungá dorera de capu, de a intari pelea capulu si nervii, si astu-felu a promove cresteru peruluu in tempu forte scurtu, chiaru si in locuri piesiuge; elu delatura chiaru si matrele a ce se formeza pre capu. Cá medicamintu se intrubuniata acelu la stirviri, scierituri, frunture de membre, reuma, sprinduri, etc. Mai pre'argu la descriere acellu. 1 butlica 1 fl.

Pasta de pele cu causticu pentru a scuti pelea de stricatiune; de recomandatú cu osebire pentru hamuri de cai, etc. Una cutia de tinctura 60 cr.

Cea mai buna pasta pentru briciu. Prin acesta pasta se curata ascutirea briciulu. 1 sticluta 25 cr.

Neaparatu de trebuintia pentru veri-ce casa sunt noui ascutitori patentati, cu cari poti ascuti intr'o minuta, cu multa usiretate si fara nici una ostentela, tote instrumentele de taiatu, precum: forcase, cutite, etc. 1 bucatu numai 35 cr.

Ap'a cea mai buna vienesa pentru stirpirea petelor, sticla 10 cr.

Encrivoir. Acestu a scote intr'unu momentu d'in ruf'a seu d'in alte specie de stofe tote petele de tinta, recente, seu vechie. 1 butlica 25 cr.

Totu ce e nevedintu devine vedintu! prin nouele microscopu de posumariu, cari marescu fá-ce obiectu de 10—20, 30 pana la 100 de ori, asié incátu se potu vedé chiaru si ai imalele d'in ap'a curata de bentu, si aceste microscopu se pote intrubuniá in forte multe chipuri, d. e. candu cine-va cumpara farina, fructe, legume, la lucruri de sicutu, la analisari si scuturati naturale, etc. 1 bucatu cr. 40, 60, 80, fl. 1, 1.20, 1.50.

Merte totororu insectelorulu moleste! prin acesta se nu inventata, carea omora tote insectele. Acést'a are callitate nu numai de a sterpi curundu tote insectele, ci ea scutesce si de incubesce loru; de a se intrubuniá contr'a stelintieloru, r'fii, molitoru, p'ureciloru etc. 1 butlica mare 30 cr.

Masina practica de astupare. Prin acesta masina se pote astupa ori-ce butela lute si hermet. ce. 1 bucatu 50 cr. 1 bucatu sorta forte fina pentru fabricu fl. 1.20.

Masina anglesu de destupare cu apesare de levatoru (drugu) Cu astu-felu de masina chiaru si unu copiu p'eta, fara incordare a poteriulu, a desfundá buteli'a cea mai tare astupata 1 bucatu fl. 1.

Mantale de ploua d'in materia trinitica si nepenetrabile de apa, fara a fi cusute; productu anglesu. Mantau' acést'a e astu-felu in furtu, incátu se pote portá si in tempulu celu mai frumosu, de-ora-ce pre' l'atura a don'a semena cu celu mai frumosu p'ardesiu (paletoru.) 1 bucatu, de 42 polcarie de lungu, costa fl. 18, 50, toti cei-a-laltu doi polcaru urmatu cu 1 fl. nu multi. Onorab. publicu este rogatu a nu schimbá acestu fabricatu cu celu d'in tiara.

Una comuncta invadensu despre depin'u a industric'a a onor. mei mautic'i d'in provicie ofera avisaré postali oficiale d'in anu 1889 : 19,000 si 19,000 si 19,000. 25,500 expediti. Cante de abonamentulu. La acestu numeru nu se arca nice una d'altre arméle de atel.

Pentru canu va venen'a d'in firmele fabricatice si manufacturice de comuncare de a mas, invia pre onor. mautic'i acest'ap'ria: A. Friedmann in Vien'a, Praterstrasse Nr. 26. Totu ce va venen' onor. mautic'i seu s'au va primu indereu, seu se va scribu cu alta mar'a, unu documentu despre cea mai stricla soliditas.

Admonitiune. De-ora-ce si numitii articli se si falsifica, atragu atentiunea onorab. publicu, cá numai in depositulu subscribitulu se potu aflá curati. List'a pretiuriloru totororu obiectelor, ce se aflá in depositu, se dá gratis. Totu-una-data facu atenti pre onorab. locuitori d'in provincia a supr'a departementulu meu de comissinne, este uniculu in felinulu acestu-a, care esecuta iute si eftinu ori-ce comisiuni, in ori-ce privintia, este deci de recomandatú la numerose comandári.

A. FRIEDMANN in Vien'a, Praterstrasse Nr. 26.

(6—14)